

Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach

Zakład Agrotechnologii

**Klasyfikacja technik ograniczających
znoszenie środków ochrony roślin
- potrzeba i podstawy wdrożenia
klasyfikacji w Polsce**

R. Hołownicki, G. Doruchowski, A. Godyń, W. Świechowski

XIV Konferencja Naukowa

TEORETYCZNE I APLIKACYJNE PROBLEMY INŻYNIERII ROLNICZEJ

Polanica, 20-23.czerwca 2017 r.

Znoszenie

***Ilość stosowanego środka ochrony roślin, która jest przemieszczana poza obszar będący celem zabiegu poprzez działanie ruchu powietrza podczas stosowania środka
(wg ISO 22866)***

Konsekwencje znoszenia

■ Ekonomiczne

- Strata środków ochrony roślin w wymiarze ekonomicznym
- Obniżona skuteczność ochrony roślin w wyniku strat ś.o.r.

■ Środowiskowe

- Zanieczyszczenie środowiska, w tym wód powierzchniowych
- Bezpośrednie zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt

■ Prawne

- Uszkodzenie roślin i organizmów nie będących celem zabiegu
- Pozostałości niedozwolonych ś.o.r. w uprawach sąsiadujących

Klasyfikacja TOZ .....

- **Dyrektywa o zrównoważonym stosowaniu ś.o.r.**
- **Strefy ochronne – regulacje prawne**
- **Znoszenie cieczy użytkowej**
- **Techniki Ograniczające Znoszenie (TOZ)**
- **Procedury w wybranych krajach UE**
- **Propozycja procedury dla Polski**

Dyrektywa o stosowaniu Ś.o.r.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21.10.2009r.

- **Obowiązkowa Integrowana Ochrona**
- **Zabiegi agrolotnicze**
  - Tylko w wyjątkowych przypadkach
- **Inspekcja opryskiwaczy**
  - **Obowiązkowa** (5 lat do 2020r., potem co 3 lata)
  - **Poszerzona** (opryskiwacze szklarniowe, zaprawiarki)
  - **Uznawanie certyfikatów z innych krajów**
- **Szkolenia**
  - **Wykonawcy profesjonalni**
  - **Dostęp dla amatorów**
- **Ograniczenie znoszenia cieczy**
  - **Strefy ochronne podczas opryskiwania**

Dyrektywa - znoszenie

- A.** „... wymiary stref buforowych powinny zależeć od właściwości pestycydu i charakterystyki rolniczej danych obszarów ...”
[Wstęp]
- B.** „ ... państwa członkowskie zapewniają przyjęcie odpowiednich środków służących ochronie środowiska wodnego i zasobów wodnych ....” (Art. 11.)
- C.** „... przyznanie pierwszeństwa .... Urządzeniom antyznoszeniowym dla pestycydów w szczególności w przypadku upraw pionowych, takich jak chmiel i uprawy prowadzone w sadach ...” (Art. 11)

Czynniki znoszenia

- **Atmosferyczne** **Pora zabiegu (nie zależy od operatora)**
  - prędkość i kierunek wiatru
  - temperatura i wilgotność powietrza

- **Podzespoły** **Wyposażenie (zależy od operatora)**
  - rozpylacze
  - opryskiwacz (belka polowa)

- **Parametry zabiegu** **Kalibracja (zależy od operatora)**
  - odległość rozpylacza od obiektu (wysokość belki polowej)
  - prędkość robocza
  - ciśnienie cieczy
  - strumień powietrza (prędkość, kierunek)
  - właściwości cieczy

Ochrona przed znoszeniem

■ Osłony naturalne

- Okres wiosenny (???)
- Koszty utrzymania

■ Osłony sztuczne

- Koszt budowy
- Ochrona krajobrazu

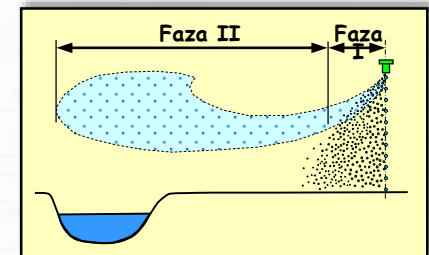

Ochrona przed znośzeniem

■ Przechwycenie znoszonej cieczy

- Osłony naturalne
- Osłony sztuczne

■ Technika opryskiwania (TOZ)

- Rozpylacz (rodzaj, wielkość, ciśnienie cieczy)
- Strumień powietrza (prędkość, wydajność)
- Parametry robocze (prędkość, wysokość belki)
- Osłanianie strefy opryskiwania (tunel)

II Faza

II Faza

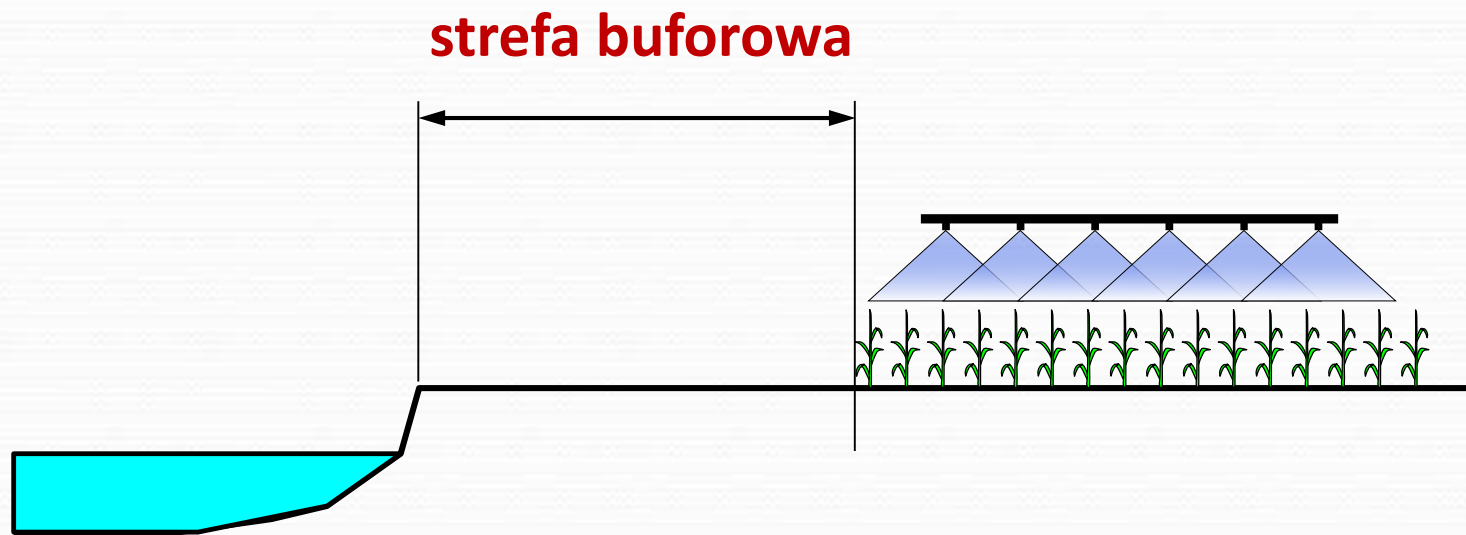
■ Zwiększenie odległości od miejsca zabiegu

STREFY BUFOROWE

Strefa buforowa

- Strefy opryskiwana – obszar chroniony

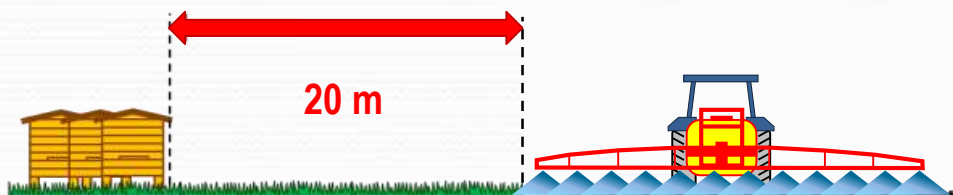
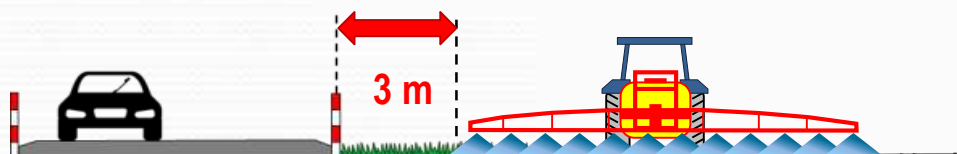
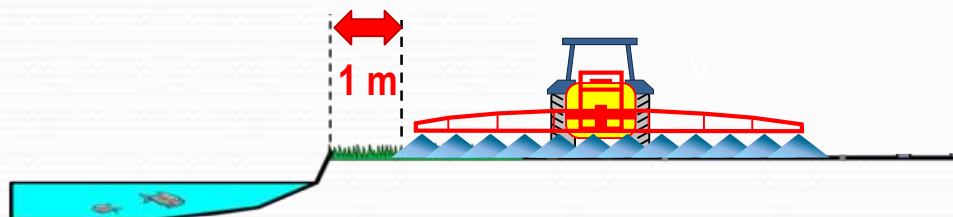
Strefa buforowa (ochronna) to powierzchnia oddzielająca miejsce wykonywania zabiegów od terenów podlegających specjalnej ochronie (wody powierzchniowe, ujęcia wody, drogi, zabudowania), na której nie stosuje się ś.o.r.

Strefa buforowa

Rozporządzenie MRiRW z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin

■ Minimalna szerokość stref buforowych

- Pasieki **20 m**
- Drogi publiczne **3 m**
- Zbiorniki, ciekі wodne, tereny nieużytkowane rolniczo **1 m**
(opryskiwacze sadownicze **3 m**)

Strefa buforowa – tak będzie

Rozporządzenie MRiRW..... w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin

■ Zapis w etykiecie ś.o.r. – przykład

W celu ochrony stawnogów niebędących celem działania środka konieczne jest wyznaczenie strefy ochronnej o szerokości

- 15 m od terenów nieużytkowanych rolniczo lub
- 10 m od terenów nieużytkowanych rolniczo w przypadku zastosowania rozpylaczy redukujących znoszenie cieczy użytkowej podczas zabiegu o 50% lub
- 5 m od terenów nieużytkowanych rolniczo w przypadku zastosowania rozpylaczy redukujących znoszenie cieczy użytkowej podczas zabiegu o 75%.

■ Techniki ograniczające znoszenie (lista w Internecie)

- 50% redukcji znoszenia (wszystkie rozp. eżektorowe)
- 75% redukcji znoszenia (wybrane rozp. eżektorowe, PSP)

■ Adnotacja w Rejestrze Zabiegów

- Rodzaj TOZ (stopień redukcji znoszenia, producent)
- Parametry robocze (ciśnienie cieczy, prędkość robocza)

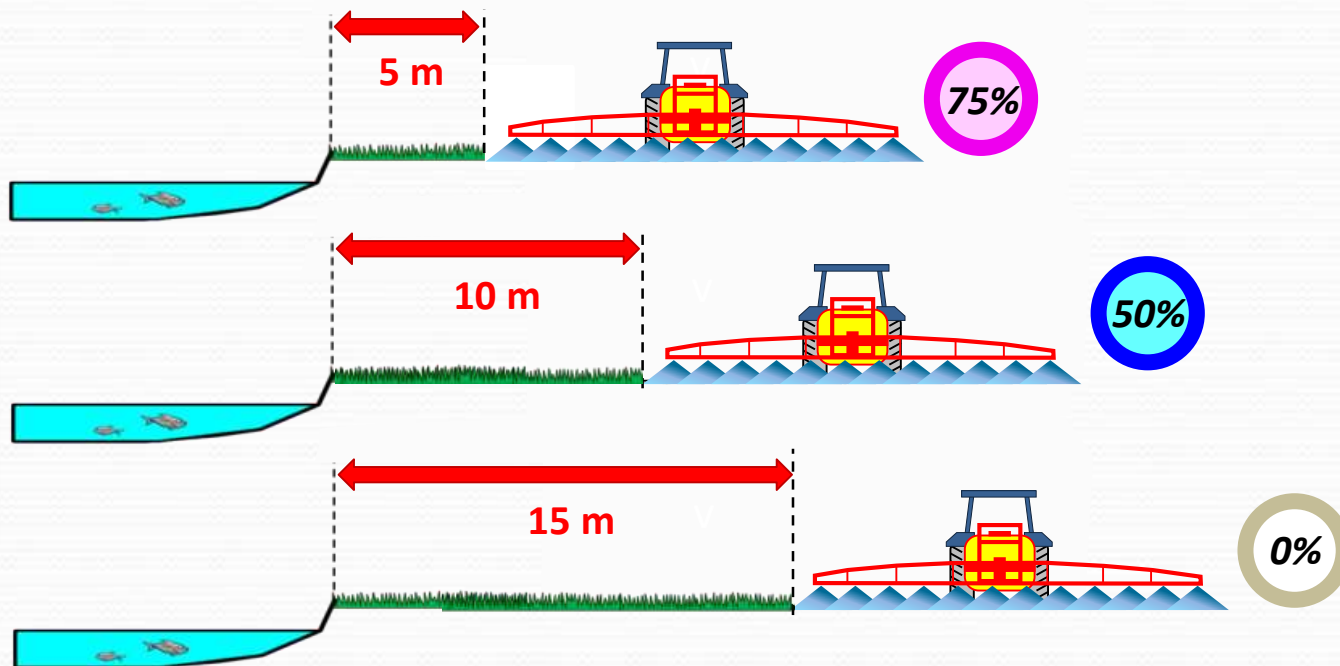
Strefa buforowa – tak będzie

Rozporządzenie MRiRW..... w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin

■ Zapis w etykiecie ś.o.r. – przykład

W celu ochrony stawonogów niebędących celem działania środka konieczne jest wyznaczenie strefy ochronnej o szerokości

- 15 m od terenów nieużytkowanych rolniczo lub
- 10 m od terenów nieużytkowanych rolniczo w przypadku zastosowania rozpylaczy redukujących znoszenie cieczy użytkowej podczas zabiegu o 50% lub
- 5 m od terenów nieużytkowanych rolniczo w przypadku zastosowania rozpylaczy redukujących znoszenie cieczy użytkowej podczas zabiegu o 75%.

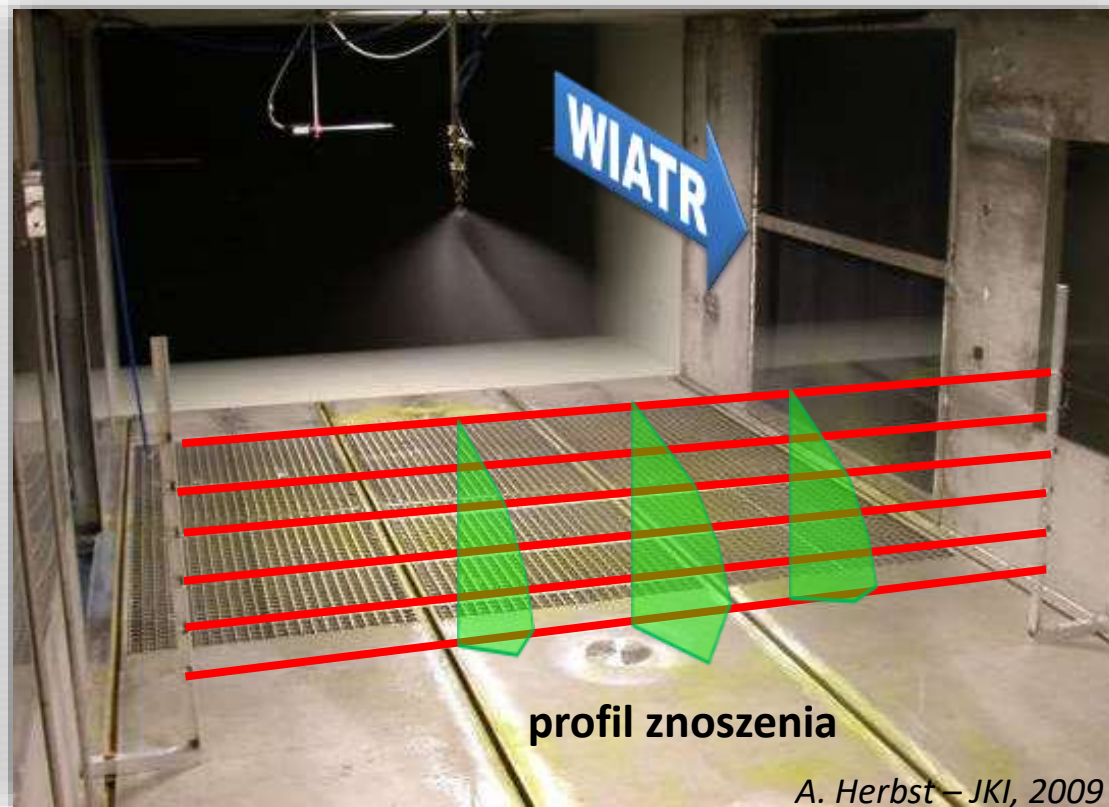

METODY POMIARÓW ZNOSZENIA

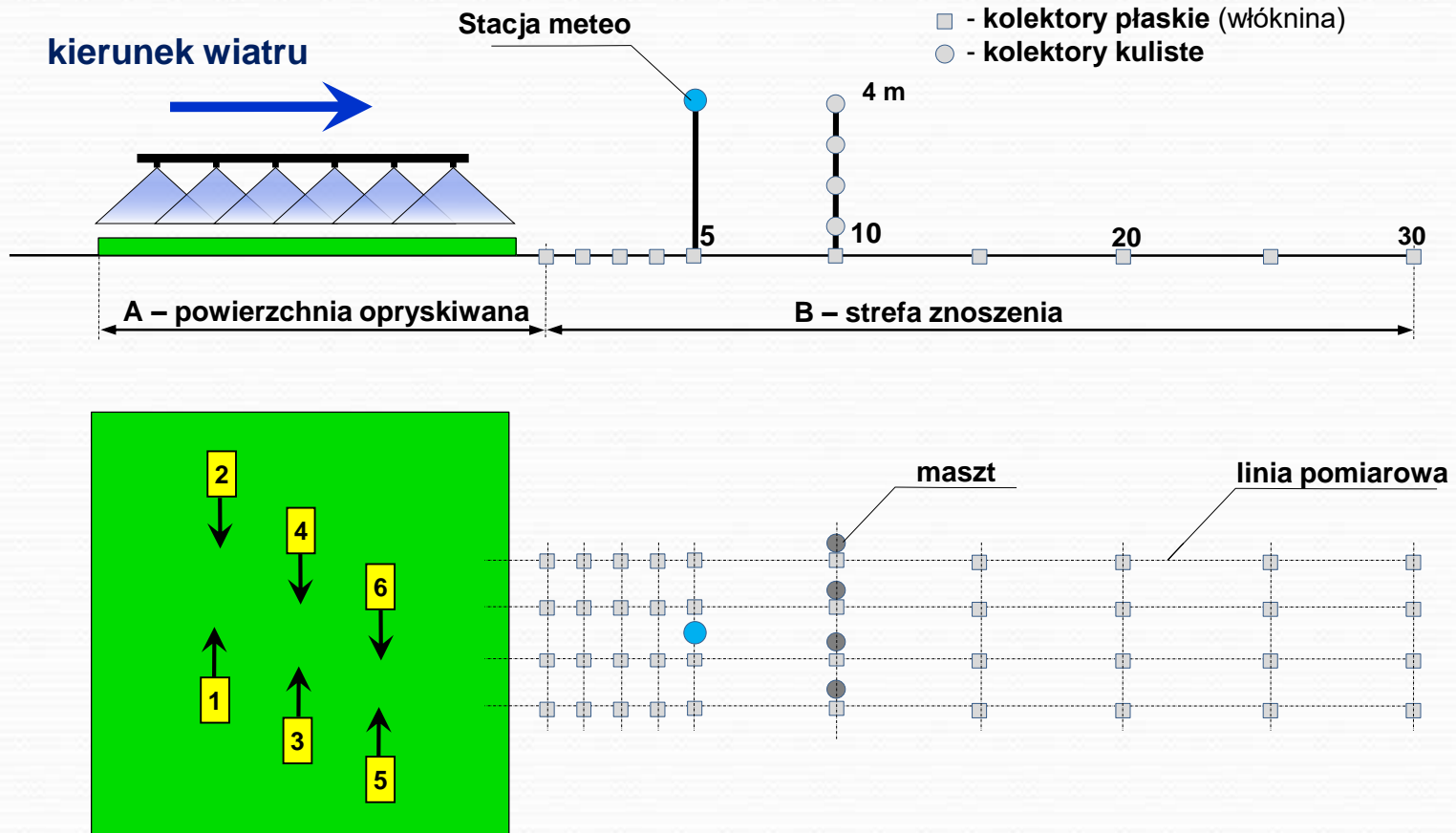
Pomiar znoszenia – stacjonarny

- Tunel aerodynamiczny
- Pojedynczy rozpylacz
  - Wg ISO 22856
  - Odniesienie do rozpylacza standardowego (wielkość 03, 110°)

Pomiary znoszenia – polowe

- **Dystrybucja znoszonej cieczy użytkowej**
  - **Opryskiwanie upraw polowych - układ próbników**

Pomiary znoszenia – polowe

- **Pomiary dynamiczne**
  - **Metoda fluorescencyjna** (norma ISO 22866)
  - **Odniesienie do techniki standardowej** (wielkość 03, 110°)

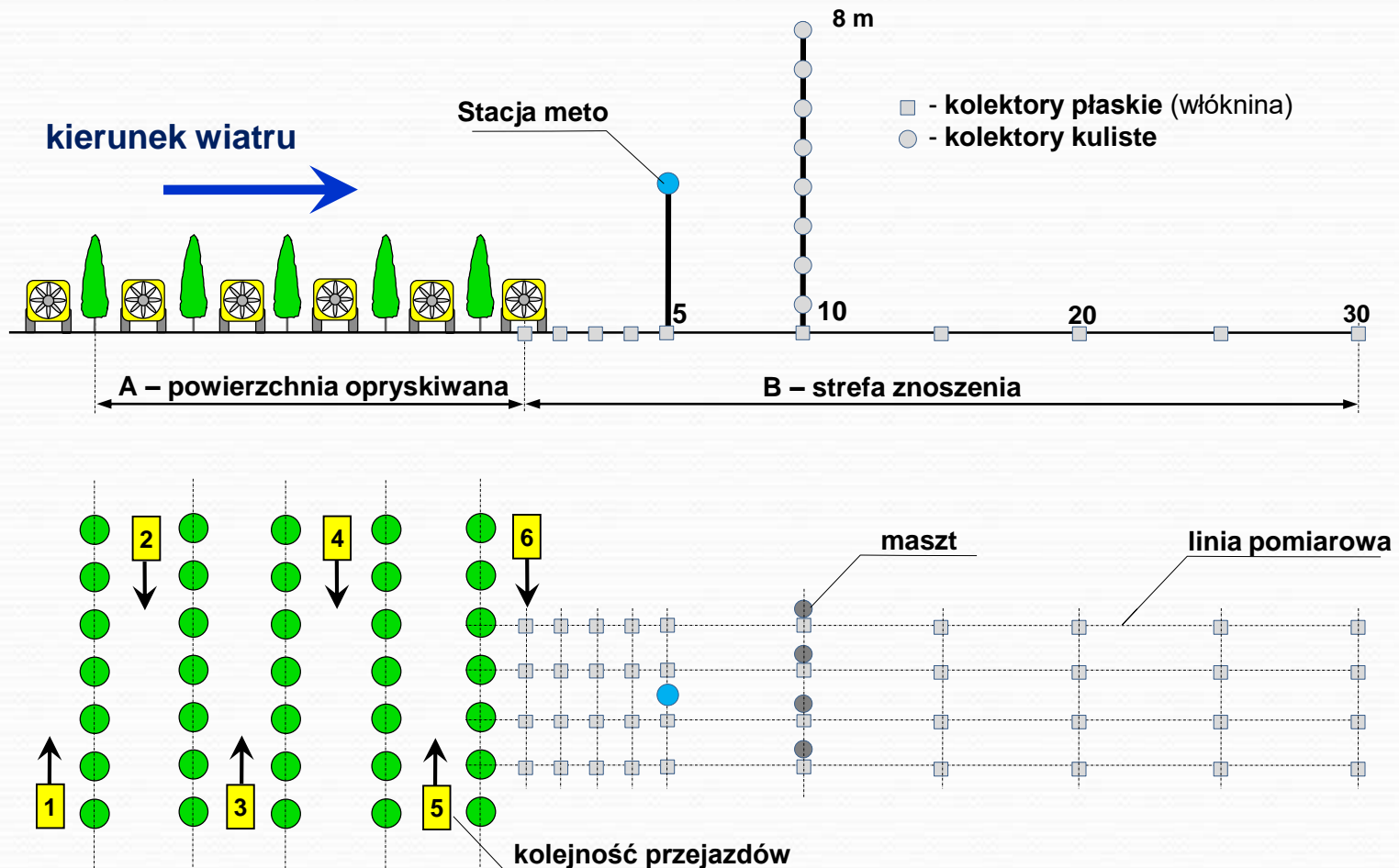
Pomiary znoszenia – o. polowe

- **Dystrybucja znoszonej cieczy użytkowej**
  - **Opryskiwanie upraw polowych - układ próbników**

Pomiary znoszenia - sad

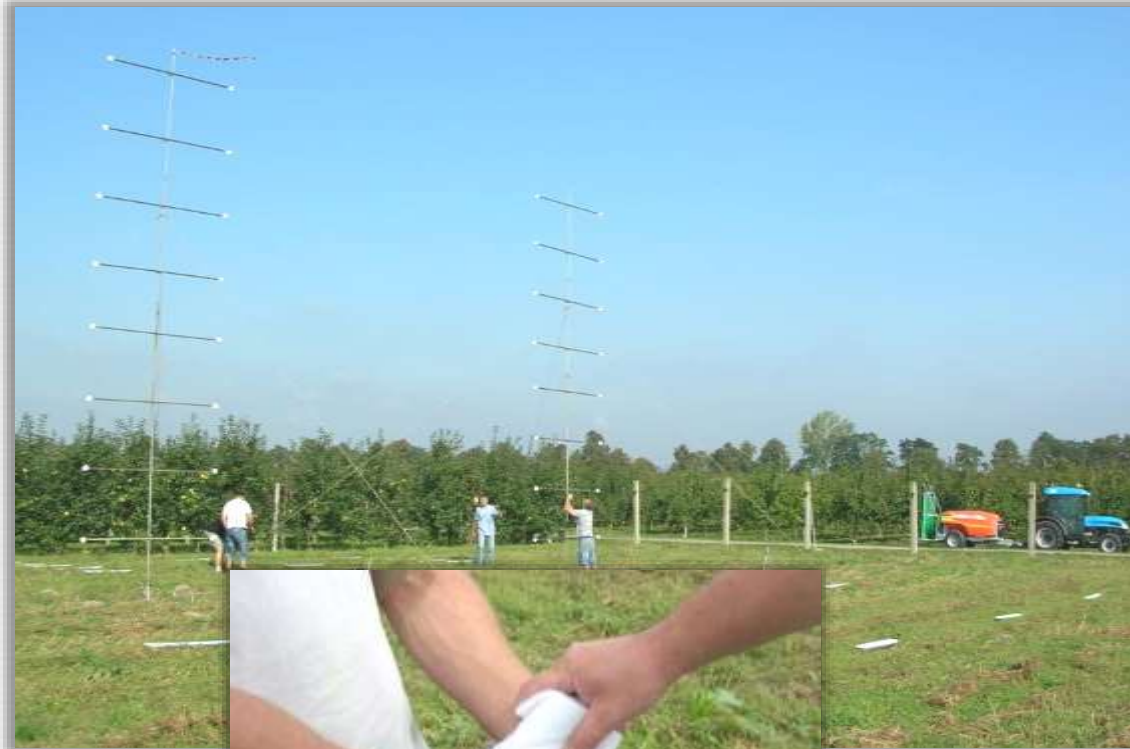
- **Badania dystrybucji znoszonej cieczy użytkowej**
  - **Opryskiwanie sadów - układ próbników**

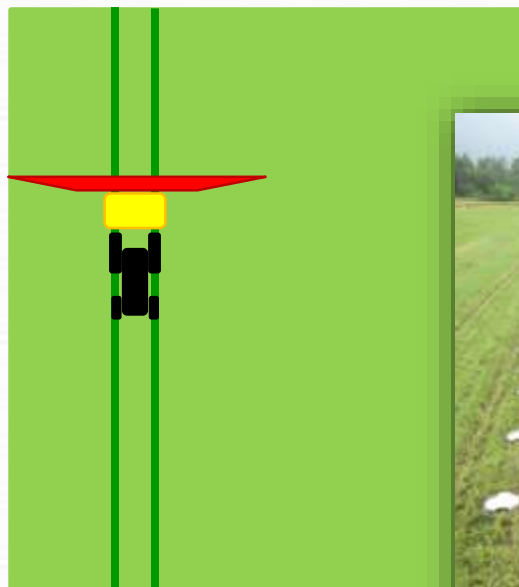
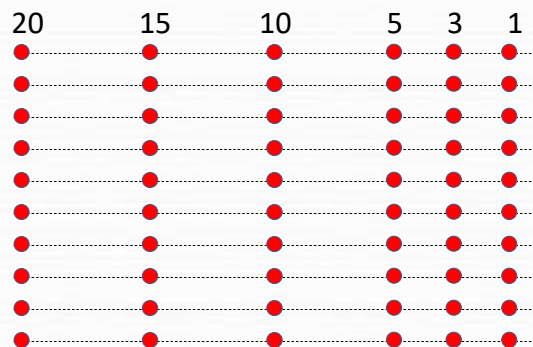
Pomiary znoszenia - sad

- **Badania dystrybucji znoszonej cieczy użytkowej**
  - **Opryskiwanie sadów – przebieg badań**

Pomiary znoszenia – nowy układ

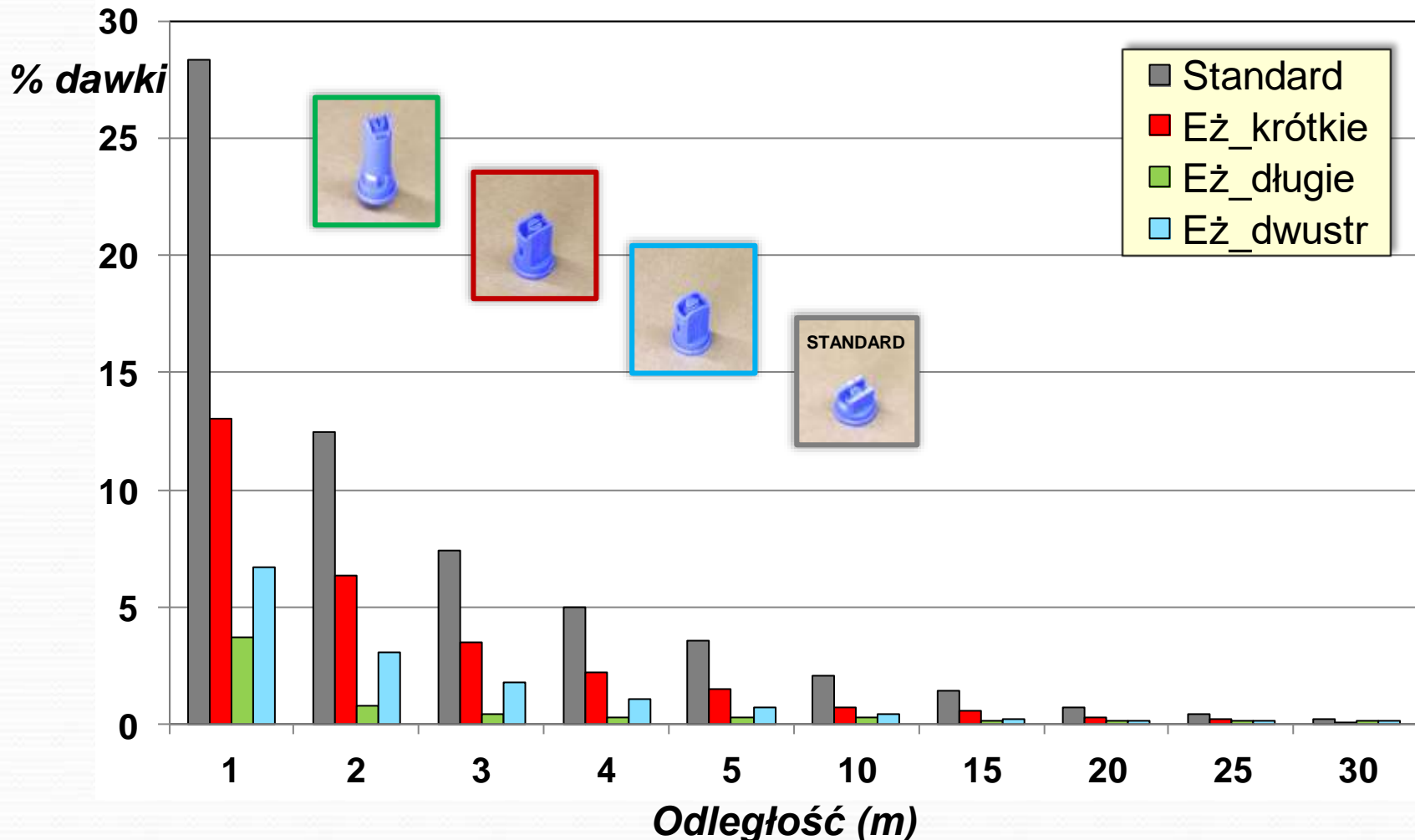
- **Dystrybucja znoszenia – uprawy płaskie**
  - **Pomiary polowe**
  - **Analiza ilościowa** (fluorescencyjna)

3 powtórzenia

Pomiary znoszenia – o. polowe

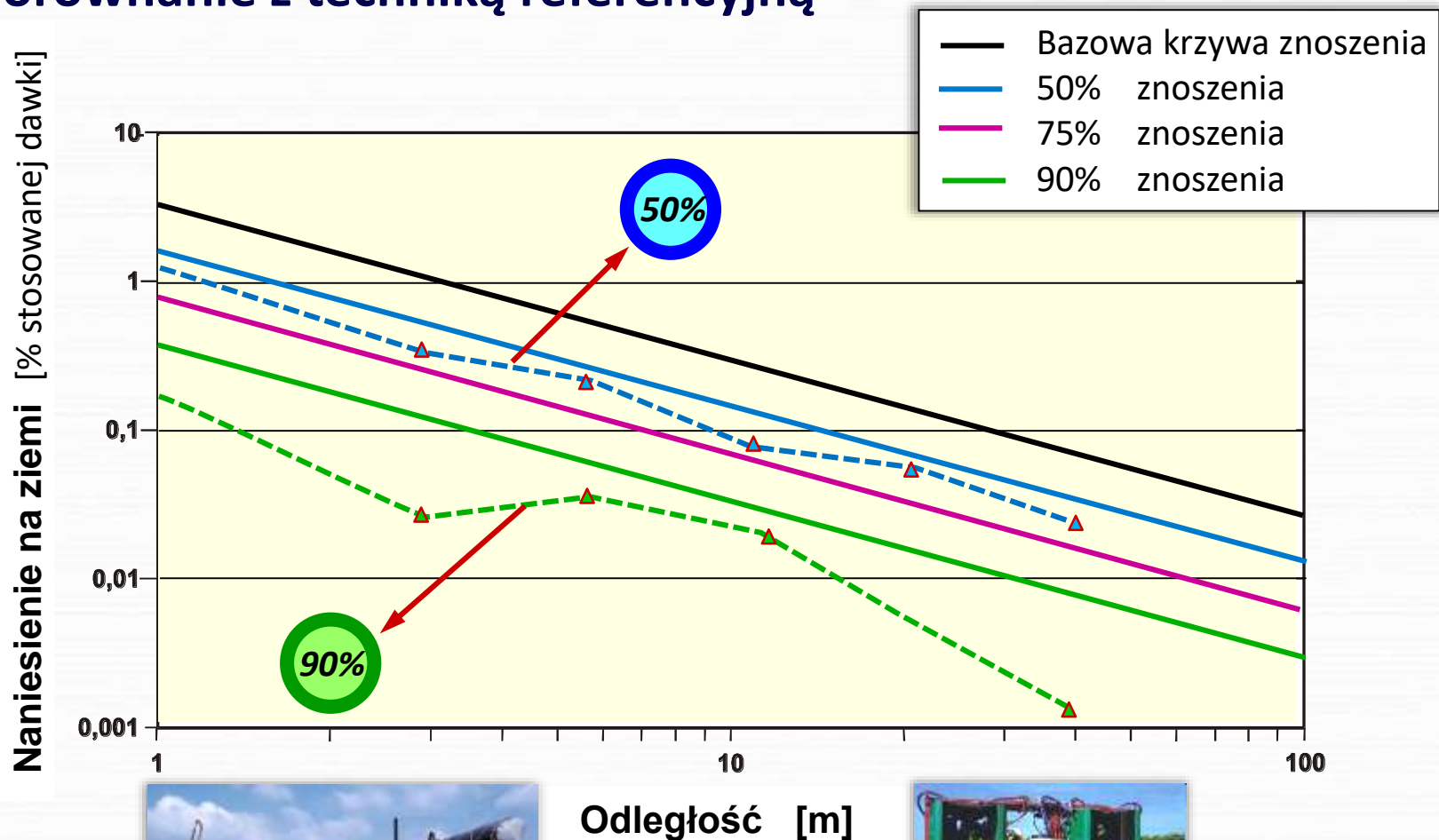
- **Badania dystrybucji znoszonej cieczy użytkowej**
  - Technika standardowa – znoszenie 100% Przykład
  - Rozpylacze eżektorowe: długie, krótkie, dwustrumieniowe

TOZ - klasyfikacja

- **Dystrybucja znoszenia – uprawy polowe**
  - Porównanie z techniką referencyjną

Lista TOZ (Technik Ograniczających Znoszenie)

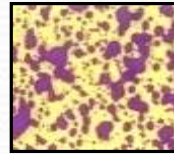
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-03 C	wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	50
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-025 POM	skrajny pas 20 m, ciśnienie 5,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	50
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-02 POM	skrajny pas 20 m, ciśnienie 3,5 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	50
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-04 POM	skrajny pas 20 m, ciśnienie 5,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	50
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-04 C	skrajny pas 20 m, ciśnienie 5,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	50
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler IDK 120-03 POM	skrajny pas 20 m, ciśnienie 2,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 1,5-6,0 bar	P, W, Z, O	50

opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-04 POM	skrajny pas 20 m, ciśnienie 3,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	75
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-03 POM	skrajny pas 20 m, ciśnienie 3,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	75
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-03 C	skrajny pas 20 m, ciśnienie 3,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	75
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-04 C	skrajny pas 20 m, ciśnienie 3,0 bar, wysokość belki 50 cm	zakres ciśnienia 3,0-8,0 bar	P, W, Z, O	75
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-05 POM	wysokość belki 50 cm, maksymalne ciśnienie (8,0 bar)	zakres ciśnienia 2,0-8,0 bar	P, W, Z, O	75
opryskiwacz polowy z rozpylaczami Lechler ID 120-05 C	wysokość belki 50 cm, maksymalne ciśnienie (8,0 bar)	zakres ciśnienia 2,0-8,0 bar	P, W, Z, O	75

TOZ – przykłady

■ Rozpylacze

- Eżektorowe
- Niskożnoszeniowe
- Dwuczynnikowe (Twin Fluid)

75%

50%

■ Opryskiwacze

- PSP

75%

90%

75%

TOZ – przykłady

- Techniki zintegrowane
  - Rozpylacze
  - Parametry robocze

50%

Przykład:

90%

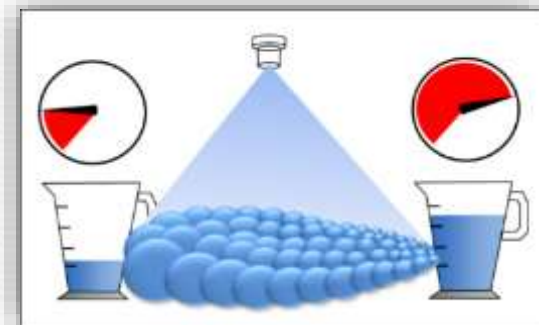
Belka polowa tradycyjna

Rozpylacze niskoznoszeniowe klasy 50%

Wysokość belki polowej 30 cm

Prędkość robocza < 5 km/godz.

Ciśnienie < 1 bar

Dla użytkowników opryskiwaczy najcenniejsze są zintegrowane techniki ograniczające znoszenie

Klasyfikacja TOZ - podsumowanie

■ Strefy buforowe - szerokość

- Bezpieczeństwo ↗
- Ochrona gleb ↘
- Rzeczywiste zagrożenia →

■ Nowe regulacje prawne

- Procedura
- Lista TOZ
- Dokumentowanie wyboru TOZ

■ Rozwój TOZ

- Zwiększy bezpieczeństwo konsumenta i środowiska
- Stymuluje proekologiczne zachowania
- Poprawia wizerunek Polski
- Wzrost konkurencyjności krajowych produktów rolnych
- Podniesienie konkurencyjności producentów opryskiwaczy

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Opracowanie wykonano w ramach zadania nr 2.4

„Opracowanie i ocena metod ograniczania ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin”,

Programu Wieloletniego

„Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego”

finansowanego przez MRiRW

